ליקוטי הלכות — הלכות ספר תורה

צָרִיךְ לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה עַל הַגְּוִיל וְהוּא נַעֲשֶׂה מֵעוֹרוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתַב אַדְמוֹ"ר (בְּסִימָן רסו) שֶׁבְּחִינַת הַתּוֹרָה יוֹצֵאת מִבְּחִינַת סָכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת בִּינָה שֶׁשָּׁם בְּחִינַת דַּדֵּי אִשָּׁה וְהוּא הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין אָדָם לִבְהֵמָה, כִּי הַבְּהֵמוֹת יוֹנְקִין מִבְּחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הוּא לָצֵאת מִגֶּדֶר בְּהֵמָה לְגֶדֶר אָדָם וְעַל-כֵּן אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֵינָם קְרוּיִים אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְכוּ'. כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֵינָם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת דַּדֵּי אָדָם שֶׁהֵם בִּמְקוֹם בִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'אֵם לַבִּינָה' שֶׁמִּשָּׁם הַתּוֹרָה וְעַל-כֵּן הֵם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת דַּדֵּי בְּהֵמָה, עַל-כֵּן הֵם בִּבְחִינַת בְּהֵמוֹת. וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה עַל עוֹרוֹת בְּהֵמוֹת וְכוּ' כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּה שֶּׁהָיָה תְּחִלָּה עוֹר בְּהֵמָה נַעֲשֶׂה עַתָּה מִמֶּנָּה סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. נִמְצָא, שֶׁיַּעֲלֶה מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל:

וְעַל-כֵּן כָּל אָדָם חַיָּב לִכְתֹּב לְעַצְמוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּורֵת אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְכוּ' כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לְשַׁבֵּר וְלָצֵאת מִבְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם וְזֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְעַל-כֵּן צָרִיךְ דַּיְקָא לִכְתֹּב אֶת הַתּוֹרָה, כִּי הַכְּתִיבָה עַל עוֹר בְּהֵמָה כַּנַּ"ל, זֶהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעָלָה בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כַּנַּ"ל. כִּי גַּם הַכְּתִיבָה בְּעַצְמָהּ וְכָל בְּחִינוֹתֶיהָ צְרִיכִים כֻּלָּם לַהֲפֹךְ לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם, כִּי הַכְּתִיבָה הִוא עֲשִׂיָּה וַעֲשִׂיָּה הִוא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי גַּם הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ עֲשִׂיָּה שֶׁעוֹשָׂה כַּמָּה מְלָאכוֹת רַק שֶׁעֲשִׂיָּתָהּ הִוא בִּלְאֹ שֵׂכֶל, אֲבָל מַעֲשֵׂה אָדָם הוּא עִם שֵׂכֶל וְעִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וְכוּ'. נִמְצָא, כְּשֶׁכּוֹתֵב סֵפֶר תּוֹרָה הוּא מַעֲלֶה אֶת הָעֲשִׂיָּה, דְּהַיְנוּ הַכְּתִיבָה אֶל הַשֵּׂכֶל, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אָדָם שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל. נִמְצָא, שֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת בְּהֵמָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂיָּה לִבְחִינַת אָדָם, דְּהַיְנוּ הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְכֵן אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן יט) שֶׁדְּבָרִים הַנִּכְתָּבִין הֵם בִּבְחִינַת עֲשִׂיָּה, בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת, כִּי הַכְּתִיבָה הִוא לְזָכְרוֹן. וְהַזָּכָרוֹן הוּא בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה, כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זָכָרוֹן, עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהַכְּתִיבָה, שֶׁהִוא לְזָכָרוֹן, הִוא בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת. וְעַל-כֵּן נִצְטַוִּינוּ דַּיְקָא לִכְתֹּב אֶת הַסֵּפֶר תּוֹרָה לְזָכָרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת הַכְּתִיבָה וְהַזָּכָרוֹן מִבְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, 'בַּסֵּפֶר' דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ הַקְּלָף שֶׁנַּעֲשָׂה מֵעוֹר בְּהֵמָה וְכוּ', כִּי הַכְּתִיבָה שֶׁהִיא לְזָכָרוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּיְקָא עַל עוֹר בְּהֵמָה כַּנַּ"ל. כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ' לְמַעַן תִּהְיֶה בָּכֶם לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ. כִּי

אָנוּ בְּטוּחִים שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר וְכוּ'. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, וְעָנְתָה וְכוּ' כִּי לֹא תִּשָּׁכַח וְכוּ'. וְכָל זֹאת מֵחֲמַת כְּתִיבַת הַתּוֹרָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָנוּ כּוֹתְבִין אֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא, שֶׁמְּהַפְּכִין בְּחִינַת בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם. וְעוֹשִׂין קִיּוּם זִכָּרוֹן הַתּוֹרָה דַּיְקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת בַּהֲמִיּוּת וְעַל-כֵּן בְּטוּחִים שֶׁלֹּא תִּתְגַּבֵּר הַשִּׁכְחָה, שֶׁהִוא בְּחִינַת בְּהֵמָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן לז) שֶׁהַשִּׁכְחָה הִוא בְּחִינַת בְּהֵמָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִכְנִיעוּ אוֹתָהּ. וְאַדְרַבָּא, קִבְּלוּ מִשָּׁם כֹּחַ הַזְּכָרוֹן. וְעַל-כֵּן דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָם בְּעַל פֶּה (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל גִּטִּין ס ע"ב), כִּי צָרִיךְ דַּיְקָא לְכָתְבָם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַתּוֹרָה לְהַעֲלוֹת גֶּדֶר בְּהֵמָה לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל:

אֲבָל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָן בִּכְתָב. עַל-פִּי מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת (הֲלָכָה א) וְעַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהַכְּלָל, שֶׁבְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִוא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַבָּא מִלְּמַעְלָה שֶׁהִוא הֵפֶךְ הָרַע לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ לְמָשָׁל שֶׁהַתּוֹרָה מַזְהֶרֶת שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ כָּאן רַע וְטוֹב, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה הוּא רַע לְגַמְרֵי וּכְשֶׁמְּקַיֵּם דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הוּא כֻּלּוֹ טוֹב נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה מַכְנַעַת אֶת הָרַע לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן כּוֹתְבִין אוֹתָהּ וְהַכְּתִיבָה הִיא עַל עוֹר בְּהֵמָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת לִבְחִינַת אָדָם כַּנַּ"ל. וְלַהֲפֹךְ מֵהִפּוּךְ אֶל הִפּוּךְ, מֵרַע לְטוֹב, מִבְּהֵמָה לְאָדָם שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. אַךְ מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ כָּאן רַע וְטוֹב יֵשׁ כָּאן כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁהוּא מְמֻצָּע בֵּין טוֹב לְרַע וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִמֵּילָא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא מְעֹרָב טוֹב בְּרַע וְכוּ' וּכְנֶגֶד זֶה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִוא כְּנֶגֶד קְלִפַּת עֵץ הַדַּעַת, בְּחִינַת נֹגַהּ כְּדֵי לְהַפְרִישׁ וּלְבָרֵר בֵּין כָּשֵׁר לְפָסוּל, בֵּין אָסוּר לְמֻתָּר, כְּדֵי לְהַפְרִישׁ הַטּוֹב מִן הָרַע וּלְהַעֲלוֹת הַטּוֹב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וּלְהַכְנִיעַ הָרַע. [וְעַיֵּן לְעֵיל בְּהִלְכוֹת תַּעֲרוֹבוֹת] וְעַל-כֵּן אָסוּר לְכָתְבָהּ כִּי אֲזַי אַדְרַבָּא, יִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת הַבַּהֲמִיּוּת מֵאַחַר שֶׁהִוא בִּבְחִינַת עֵץ הַדַּעַת וְכוּ' כַּנַּ"ל. רַק צָרִיךְ לְאָמְרָהּ בְּעַל פֶּה, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת מְמֻצָּע, כִּי הוּא עוֹמֵד בֵּין הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ (בְּסִימָן יא) עַל הַ'צִּפְרִתָּא דְּקָאֵי בֵּין שְׁמַיָּא לְאַרְעָא', וְעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יְכוֹלִין לְבָרֵר בֵּין רַע לְטוֹב לְהַפְרִישׁ וּלְבָרֵר הַטּוֹב וּלְהַכְנִיעַ הָרַע כַּנַּ"ל:

מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁיִּכְתֹּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ וְעִקַּר הַמִּצְוָה שֶׁיִּכְתֹּב הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ':

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל בְּסִימָן כ"ב פִּרְקָא חֲמִישָׁאָה דְּסִפְרָא דִּצְנִיעוּתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא, בְּרֵאשִׁית מַאֲמָר בָּרָא חֲצִי מַאֲמָר אָב וּבֵן סְתִים וְגַלְיָא וְכוּ'. דַּע, שֶׁיֵּשׁ חוֹתָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר כֻּלּוֹ:

מִצְוַת עֲשֵׂה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל לִכְתֹּב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ הִנִּיחוּ לוֹ אֲבוֹתָיו סֵפֶר תּוֹרָה וְכוּ' לְקָחָהּ וְלֹא הִגִּיהַּ בָּהּ דָּבָר הֲוֵי כְּחוֹטֵף מִצְוָה וְכוּ', כִּי צָרִיךְ לִכְתֹּב בְּעַצְמוֹ אוֹ לְהַגִּיהַּ בָּהּ דָּבָר עַל כָּל פָּנִים:

מִצְוַת כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה וְלָמְדוּ מְפֻסּוּק וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ':